

Forskning för konkurrenskraft

– industrins offert till Sverige

Industrikommittén

Industrins parter i samverkan

BAKGRUND

En konkurrenskraftig svensk industri ställer krav på ständig utveckling och förnyelse. Forskning, utbildning och insatser som stöder framtagning av nya produkter och tjänster är därvid centrala. Industrikommittén välkomnar därför regeringens strategi, *Innovativa Sverige*, som presenterades i juni 2004.

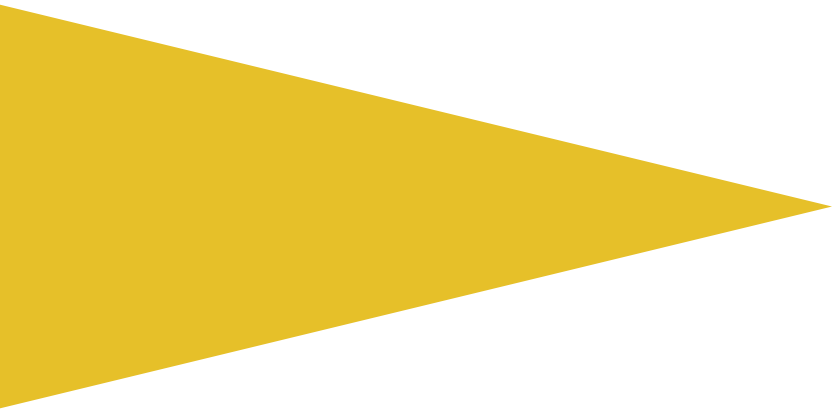
Strategin utgör en bra plattform för att bibehålla och utveckla Sveriges ledande position inom svenska kärnområden. För att ytterligare betona vikten av handling kring industriforskning i Sverige presenterar Industrikommittén ett program, *Forskning för konkurrenskraft – industrins offert till Sverige*.

Programmet innehåller förslag till konkreta åtgärder inom forskning och utbildning i syfte att stärka de gemensamma strävandena industri och offentliga utförare emellan. Dessa förslag ska ses som ett urval av angelägna åtgärder för att främja svensk industris konkurrenskraft. Förslagen ska i allt väsentligt vara genomförda till år 2010.

Stockholm i oktober 2004, Industrikommittén

– INDUSTRINS OFFERT TILL SVERIGE

SAMMANFATTNING

Konkurrenskraftiga industriforskningsinstitut

- Industrin och staten samverkar för en kraftfull resursförstärkning. Detta ökar industriforskningsinstitutens kompetens och betydelse för industrins konkurrenskraft samt deras möjlighet att medverka i strategiska forskningsprogram i internationella miljöer.

Ökat utbyte mellan industri, lärosäten och institut

- Industrin skapar – i samarbete med lärosäten och industriforskningsinstitut – ett program för ökad rörlighet mellan industri, högskola/universitet och institut.

Branschforskningsprogram

- Staten och industrin utvecklar i nära samarbete forskningsprogram omfattande ett tiotal branschområden.

Innovationsstöd till nya och växande företag

- Industrin medverkar till att resurser för innovationsstöd används på ett effektivt sätt, främjar nätverk samt stöttar små företags samarbete med lärosäten och industriforskningsinstitut.

En ny struktur på ingenjörsutbildningen

- Industrin verkar för att en tydligare struktur för ingenjörsutbildningarna skapas och genomförs.

En förstärkt yrkesutbildning

- Industrin deltar vid utformningen av en modell för utbildning av kvalificerade yrkesarbetare utvecklad i samarbete mellan kommuner.

Fortsatt dialog i forsknings- och innovationsfrågor

- Industrin och regeringen föreslås gemensamt utvärdera genomförandet av detta program samt fortlöpande överlägga om insatser som ytterligare stärker svensk industris konkurrenskraft.

INLEDNING

DET senaste decenniets snabba tekniska utveckling och globalisering har lett till omvälvande förändringar av de grundläggande förutsättningarna för industrin. Svensk industri har hittills hävdats sig mycket väl i konkurrensen på världsmarknaderna och svensk forskning är världsledande på ett flertal strategiskt viktiga områden. En förutsättning för detta är de mycket stora investeringar företagen i Sverige, tillsammans med den svenska staten, gör inom forskning och utbildning.

SVERIGE är ett litet land med begränsade resurser. Genom en tydligare koppling mellan statens forskningsinsatser och industrins behov bidrar avsatta medel i högre grad till konkurrenskraft och tillväxt. Genom att i större utsträckning tillvarata de möjligheter som EU skapar kan utväxlingen på insatta resurser mångfaldigas. Sverige bör vara tongivande vid utformandet av framtidens forskningspolitik inom EU, inte minst vid utarbetande av EU:s 7:e ramprogram.

INDUSTRINS parter är angelägna att befästa de nationella och europeiska FoU-satsningar som redan görs och utveckla dessa för att möta en hårdnande konkurrens. Utan gemensamma ansträngningar kommer svensk industri att tappa mark i förhållande till andra länder. Företagen har i växande grad möjlighet att förlägga sin produktion, forskning och utveckling till andra länder. För Sverige som industrination får emellertid en utveckling där strategiskt viktiga funktioner flyttar ut omfattande negativa konsekvenser för tillväxt och välfärdsbyggande. Det finns en direkt koppling mellan svensk industris framgångar och svensk välfärdspolitik.

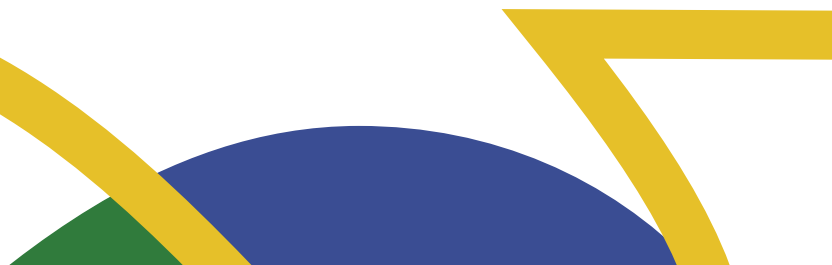
KONKURRENSKRAFTIGA INDUSTRIFORSKNINGSINSTITUT

IDAG finns det ett 20-tal industriforskningsinstitut av olika storlek och med olika inriktning. Dessa har till uppgift att stödja företagens kunskapsutveckling, medverka till att nya växande områden utvecklas samt till att forskningsresultat förädlas och förmedlas till näringslivet.

INDUSTRIFORSKNINGSINSTITUTEN har emellertid idag en otydlig roll i innovationssystemet. Under många år har en splittring och underfinansiering gjort att instituten spelat en mera undanskymd roll. För att ses som en attraktiv part till industrin krävs att instituten bedriver en verksamhet som befinner sig i forskningsfronten. Detta förutsätter en fokusering på färre institut enligt plan samt en förstärkt finansiering. En uttalad gemensam målsättning – regering och industri emellan – att kraftigt öka institutens betydelse för industrins utveckling skulle ge industriforskningsinstituterna utrymme att spela en tydligare roll som brygga mellan universitet/högskolor och industrin. Därigenom kan instituten stärka sin roll som nationell koordinator för exempelvis EU-projekt i stark samverkan med lärosäten och företag inom olika branscher och områden. Det skulle även öka institutens förmåga att hävda sig i internationella samarbeten.

Industrikommittén vill se att

- *den pågående omstruktureringen och sammanslagningen av dagens institut fullföljs enligt plan före utgången av år 2005*
- *industrin och staten samverkar för en kraftfull resursförstärkning. Detta ökar industriforskningsinstitutens kompetens och betydelse för industrins konkurrenskraft samt deras möjlighet att medverka i strategiska forskningsprogram i internationella miljöer.*

ÖKAT UTBYTE MELLAN INDUSTRI, LÄROSÄTEN OCH INSTITUT

MÅNGA högskolor och universitet ser en nära samverkan med näringslivet som en nödvändighet och en konkurrensfördel i den hårdnande kampen om studenterna och de bästa forskarna. Företrädesvis stora företag och företag som befinner sig i forskningsfronten inom sitt område har ett väl utvecklat samarbete med högskola och universitet. Detta är ofta inte fallet i små och medelstora företag. Det finns heller ingen tradition att gå mellan industri och akademi som anställd, och industrierfarenhet väger alltför lätt vid meritvärdering och lönesättning inom högskola och universitet.

FLER personer från akademien behöver komma ut i industrin och personer med industrierfarenhet har också mycket att bidra med i det akademiska systemet. Ett ökat utbyte mellan akademi och industri förutsätter att erfarenhet från näringslivet tillmäts ett ökat meritvärde inom akademien.

Industrikommittén föreslår att

- *ett program inrättas som omfattar industridoktorander, adjungerade industriprofessorer samt projektbaserade team med bemanning från lärosäten, institut och industri*
 - *som ett första steg sätts målet att öka antalet industridoktorander med 25 procent till år 2010.*
-

BRANSCHFORSKNINGSPROGRAM

SVERIGE har under en rad år varit ett av de ledande länderna när det gäller FoU-utgifter i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP). Näringslivet står för merparten av dessa investeringar, men också staten avsätter ansevärd resurser. Industrin vill se en tydligare koppling mellan statens forskningsinsatser och industrins behov, så att forskningen i högre utsträckning bidrar till konkurrenskraft och tillväxt. Industrin vill se ett närmare samarbete inom Europa och med andra ledande forskningsnationer för en större utväxling av gjorda investeringar.

FÖR att underlätta för beslutsfattare och forskningsfinansiärer att göra prioriteringar har industrin gått samman inom olika branscher för att identifiera och definiera var forskningsinsatser är mest angelägna.

INDUSTRIN välkomnar statsministerns inbjudan i regeringsförklaringen till att gemensamt utarbeta ett program för att utveckla Sveriges ledande positioner inom trä/skogsindustri, metallurgi och fordonsindustri samt genomlysna förutsättningarna för IT/telekom- och bioteknik/läkemedelsbranscherna. De branschforskningsprogram som industrin formulerat inom några av dessa områden karaktäriseras av ett tydligt fokus, väl definierade nischer och effektivt industrisamarbete. Dessa bör användas som modell för samordning av forskningsinsatser inom ytterligare ett antal tydliga branschområden.

- *Industrin medverkar vid utformningen av ett forskningsprogram som omfattar ett tiotal tydliga branschområden före 2005 års utgång.*
- *Företrädare för industrin medverkar i diskussioner om prioritering och samordning av resurser. Detta gäller såväl när det gäller forskningsinriktning som vid skapande av starka forskningsmiljöer i samarbete mellan industri, lärosäten och industriforskningsinstitut.*

INNOVATIONSSTÖD TILL NYA OCH VÄXANDE FÖRETAG

SVERIGE hävdar sig väl när det gäller antalet patent och vetenskapliga artiklar som produceras inom landets gräns, men är inte lika framgångsrikt på att omvandla forskningsresultat till kommersialiserbara varor, tjänster och nya företag. Det finns en rad bakomliggande orsaker till detta.

SMÅ företag saknar ofta resurser för att omvandla innovationer till kommersiella produkter och tillgången till extern finansiering av innovationsarbetet är begränsad. Småföretagens möjligheter att ta till sig forskning och innovationer från högskola/universitet och industriforskningsinstitut behöver också stärkas. Ett flertal lovande initiativ har tagits på området. Däribland kan nämnas samarbeten initierade av ALMI, Industriella utvecklingscentra, Industrifonden, VINNOVA och Teknikbrostiftelserna.

FÖRETAGSKLIMATET i stort har betydelse för intresset att ta uppfinningar, idéer och innovationer den många gånger långa vägen från idéstadium till marknaden. Arenor och mötesplatser där olika aktörer, såsom forskare, entreprenörer och finansärer träffas, fyller en viktig funktion.

REGERINGENS initiativ att skapa en mer sammanhållen struktur för att stödja kommersialisering av kunskaps- och forskningsbaserade affärsidéer från universitet, forskningsinstitut och näringsliv är ett steg i rätt riktning.

Industrin är beredd att aktivt medverka till ökad innovationskraft genom att

- *verka för en ändamålsenlig struktur för innovationsstöd till nya och växande företag*
- *främja nätverk som ökar kontaktytan mellan företag och andra aktörer i innovationssystemet*
- *stötta samverkan mellan små företag, högskola/universitet och industriforskningsinstitut.*

EN NY STRUKTUR PÅ INGENJÖRSUTBILDNINGEN

DEN högre tekniska utbildningen – såväl till högskoleingenjör som till civilingenjör – har tappat i attraktionskraft hos ungdomarna. Det finns många bidragande orsaker till detta. Otydlighet till följd av ett alltför brett utbud med många alternativa utbildningar, ungdomars tvekan att välja inriktningar som kräver matematikkunskaper samt en svag arbetsmarknad för nyutexaminerade ingenjörer har bidragit till ett minskat intresse för dessa utbildningar.

DEN högre utbildningen är under omstöpning i Europa. Inom Bolognaprocessen pågår ett arbete som syftar till att öka studenternas rörlighet mellan de europeiska utbildningssystemen och på arbetsmarknaden. I Sverige har högskola och universitet byggts ut kraftigt under det senaste decenniet för att möta en ökad efterfrågan på medarbetare med högre utbildning. Efter att under en rad år ha fokuserat på ett ökat antal platser vid tekniska och naturvetenskapliga utbildningar är det nu viktigt att kvaliteten i den högre utbildningen stärks. Att återskapa en struktur med tydligare fokusering förutsätter en aktiv medverkan från industrin.

- *Industrin medverkar till att en tydligare struktur för ingenjörsutbildningarna skapas och genomförs. Särskild uppmärksamhet riktas mot områden som produktions- och processteknik samt IT, där medarbetare behövs över hela industrin.*

EN FÖRSTÄRKT YRKESUTBILDNING

INDUSTRINS efterfrågan på medarbetare med gymnasial och eftergymnasial yrkesutbildning är stor och bedöms bli än större när fyrtiotalisternas pensioneringsvåg når sin kulmen. Fler ungdomar måste söka sig till yrkesutbildningarna om inte bristen på yrkesutbildade medarbetare ska kvarstå som ett viktigt tillväxthinder för företagen. Erfarenheten visar att utbildning av god kvalitet som integrerar teori och praktik har en hög attraktionskraft på eleverna. Det förutsätter ett nära samarbete med industrin. För att använda befintliga resurser mer effektivt föreslår Industrikommittén att ett antal regionala teknikcollege etableras. Dessa bör utformas i samverkan över kommungränser och i nära samarbete med industrin.

EN pilotverksamhet har initierats för att skapa ett teknikcollege med en regional fördelning av utbildningar, vilket leder till ökade resurser per inriktning. Industrin är aktiv vid utformningen av utbildningarna, men ansvaret ligger ytterst hos kommunerna. Utbildningen utgår från gymnasieskolans teknikprogram och möjliggör synergier med vuxenutbildningen. Vid dessa teknikcollege utbildas kvalificerade yrkesarbetare med såväl praktisk som teoretisk utbildning.

- *Industrin är beredd att medverka vid utformningen av 20 teknikcollege i viktiga industriregioner till år 2010, för utbildning av kvalificerade yrkesarbetare.*

FORTSATT DIALOG I FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSFRÅGOR

INDUSTRIKOMMITTÉN har bildat ett forum för uppföljning och utvärdering av svensk industrirelevant forskning och utveckling samt insatser som görs för att förstärka denna. En årlig rapport över området kommer att presenteras.

Industrikommittén föreslår att

- *industrin och regeringen gemensamt utvärderar genomförandet av detta program samt fortlöpande överlägger om insatser som ytterligare stärker svensk industris konkurrenskraft.*

INDUSTRIKOMMITTÉN

För att följa och främja tillämpningen av det så kallade Industriavtalet har parterna inom industrin inrättat Industrikommittén. Den består av ledande företrädare för berörda centrala parter enligt nedan.

Byggnadsämnesförbundet

Gruvornas Arbetsgivareförbund

Industrifacket

Industri- och KemiGruppen

Livsmedelsföretagen

Sif

Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet

Skogs- och Träfacket

Skogsindustrierna

Stål- och Metallförbundet

Svenska Livsmedelsarbetareförbundet

Svenska Metallindustriarbetareförbundet

Svenska Pappersindustriarbetareförbundet

Sveriges Civilingenjörsförbund

SvetsMekaniska Arbetsgivareförbundet

Teknikföretagen

TEKOindustrierna

Trä- och Möbelindustriförbundet

Mer om Industrikommittén kan du läsa på
www.industriavtalet.com

Industrikommittén
c/o Skogsindustrierna
Box 16006
103 21 Stockholm
www.industriavtalet.com

